

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

507. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 22 I 23 KWIETNIA 2015 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wpływu polityki klimatyczno-energetycznej na sektory rolnictwa i leśnictwa

(opinia rozpoznawcza)

(2015/C 291/01)

Sprawozdawca: Mindaugas MACIULEVIČIUS

Dnia 26 września 2014 r. przyszła prezydencja łotewska w Radzie Unii Europejskiej, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wpływu polityki klimatyczno-energetycznej na sektory rolnictwa i leśnictwa

(opinia rozpoznawcza).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 9 kwietnia 2015 r.

Na 507. sesji plenarnej w dniach 22–23 kwietnia 2015 r. (posiedzenie z dnia 22 kwietnia 2015 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 147 do 1 (3 osoby wstrzymały się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES podkreśla, że zmiana klimatu jest globalnym wyzwaniem. Podejmując decyzję w sprawie wkładu UE w światowe porozumienie w sprawie klimatu, UE i państwa członkowskie powinny uwzględnić odmienną politykę na całym świecie, a także wpływ zmiany klimatu i możliwości jej łagodzenia. Polityka UE musi sprostać wyzwaniu, jakim jest utrzymanie bezpieczeństwa żywnościowego pomimo rosnącego popytu, a jednocześnie zachowanie konkurencyjności sektorów rolnictwa i leśnictwa UE i wzmocnienie atrakcyjności lokalnych producentów w UE, bez nakładania zbędnych obciążeń na rolników i właścicieli lasów. UE powinna dawać przykład innym, jeśli chodzi o rolnictwo zrównoważone pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Ramy polityczne UE muszą być spójne i konsekwentne.

1.2. Należy wziąć pod uwagę globalny kontekst, by uniknąć przenoszenia energochłonnej i wysokoemisyjnej produkcji do innych części świata, co może prowadzić nawet do wzrostu całkowitego poziomu emisji na świecie, obniżając jednocześnie konkurencyjność europejskich sektorów rolnictwa i leśnictwa.

1.3. Decyzja o uwzględnieniu użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa (LULUCF) w ramach politycznych na okres po 2020 r. powoduje dużą niepewność w sektorze rolnictwa i w niektórych przypadkach także w sektorze leśnictwa. Nadal nie wiadomo, czy będzie to prowadzić do efektu pochłaniania dwutlenku węgla czy też do dodatkowych emisji w szeregu regionów. Każda decyzja musi mieć podstawy naukowe i musi zostać podjęta po przeprowadzeniu odpowiedniej oceny skutków poszczególnych wariantów na poziomie państw członkowskich.

1.4. EKES apeluje, by podejmując decyzję w sprawie celów dla państw członkowskich w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych na okres po 2020 r. w sektorach rolnictwa i leśnictwa, przyjęto elastyczne podejście, zwłaszcza w państwach członkowskich, które mają obecnie znacznie niższy ślad węglowy w rolnictwie lub leśnictwie.

1.5. Mając na uwadze spodziewany bardzo pozytywny wpływ gospodarczy i społeczny, zwłaszcza na tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich, EKES zachęca do przyjęcia aktywnej strategii, w ramach której uwzględnia się potencjał zrównoważonego i korzystnego ekonomicznie rozwoju biomasy na potrzeby bioenergii i ogólnie biogospodarki oraz intensywnego rolnictwa, zapewnia stabilne dodatkowe wysokie dochody rolnikom, właścicielom lasów i społecznościom wiejskim oraz zwiększa inwestycje w infrastrukturę i zaspokajanie społecznych potrzeb na obszarach wiejskich.

1.6. Lasy i produkty z drewna mogą magazynować więcej CO₂. Aktywna gospodarka leśna i większe wykorzystanie produktów z drewna mogą doprowadzić do większego pochłaniania i składowania CO₂. Dodatkowych efektów substytucyjnych można się spodziewać w przypadku, gdy produkty drewniane zastępują konwencjonalne produkty lub materiały.

1.7. Sektory rolnictwa i leśnictwa są złożonymi, nie w pełni rozumianymi strukturami biologicznymi, w których nie należy proponować i wprowadzać dużych zmian w formie tymczasowych rozwiązań w celu osiągnięcia krótkoterminowych celów. Perspektywa roku 2020 i 2030 przyjęta w odniesieniu do realizacji celów to okres zbyt krótki dla systemów biologicznych. Nie należy proponować żadnych globalnych rozwiązań dotyczących systemów biologicznych dla całego obszaru UE, zważywszy na bardzo zróżnicowane i czasami nieoczekiwane uwarunkowania lokalne.

1.8. Badania, rozwój i innowacje są głównym motorem przestawiania się na zrównoważone rolnictwo i leśnictwo, w tym rozwoju bioenergii oraz biogospodarki, zgodnie z celami polityki dotyczącej klimatu. EKES wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do zwiększenia finansowania działań w tej dziedzinie i apeluje o wspólne wysiłki, w ramach których środowiska badawcze będą się dzieliły wynikami. Kluczem do udanego wdrażania innowacji jest jej aktywne promowanie, za pośrednictwem organów konsultacyjnych i edukacyjnych, wśród użytkowników końcowych w sektorach rolnictwa i leśnictwa.

1.9. Polityki UE, w powiązaniu z konkretnymi programami badań i innowacji połączonymi z zachętami finansowymi dla rolników i właścicieli lasów, powinny:

- wspierać stopniowe przechodzenie na modele rolnictwa wolne od paliw kopalnych,
- koncentrować się na poprawie wydajności wszystkich systemów produkcji, oraz
- wspierać efektywniejsze wykorzystanie zasobów, w tym gruntów, wody i składników pokarmowych.

1.10. EKES podkreśla, że dialog obywatelski i inicjatywy obywatelskie między zainteresowanymi stronami a instytucjami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi są najskuteczniejszym sposobem tworzenia ram politycznych dla sektorów rolnictwa i leśnictwa. Państwa członkowskie powinny się dzielić najlepszymi przykładami takiego zaangażowania, w tym pomyślnych partnerstw publiczno-prywatnych.

2. Wprowadzenie

2.1. W odpowiedzi na wniosek prezydencji łotewskiej w Radzie UE, EKES postanowił sporządzić niniejszą opinię, by przedstawić poglądy społeczeństwa obywatelskiego na temat najlepszych sposobów ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i zwiększenia racjonalnego pod względem kosztów pochłaniania CO₂ w sektorach rolnictwa i leśnictwa, bez hamowania zrównoważonego rozwoju i osłabiania konkurencyjności UE.

2.2. EKES przyznaje, że polityka klimatyczno-energetyczna UE ma złożony wpływ na rozwój sektorów rolnictwa i leśnictwa. W związku z tym niniejsza opinia ma na celu przedstawienie najważniejszych konsekwencji obecnych ram politycznych UE dla tych dwóch sektorów oraz wkładu wniesionego już w łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej, wskazanie potencjalnych możliwości dla tych sektorów, omówienie aspektów społecznych i wpływu na społeczeństwo obywatelskie oraz sformułowanie zaleceń dotyczących miejsca i roli sektorów rolnictwa i leśnictwa w ramach polityki klimatyczno-energetycznej UE do roku 2030.

2.3. Unia Europejska uzgodniła swoje cele w dziedzinie energii i klimatu w pakiecie z 2009 r. ⁽¹⁾, który zawierał wiążące przepisy wytyczające tzw. cele 20-20-20. W ramach politycznych na okres do 2020 r. nie wytyczono konkretnego celu zmniejszenia emisji dla rolnictwa i LULUCF.

2.4. Dnia 22 stycznia 2014 r. Komisja Europejska opublikowała „Ramy polityczne na okres 2020–2030 dotyczące klimatu i energii” ⁽²⁾. Do nowych celów popartych następnie przez Radę Europejską w konkluzjach z października zaliczono: 40-procentowe obniżenie emisji gazów cieplarnianych w porównaniu z poziomem z lat 90., przynajmniej 27-procentowy udział energii odnawialnej w energii zużywanej i zwiększenie efektywności energetycznej o 27 %.

2.5. W ramach politycznych na okres do 2030 r. Komisja zasugerowała, że „aby zapewnić, że wszystkie sektory uczestniczą w racjonalny kosztowo sposób w działaniach ograniczających emisję, należy włączyć sektory związane z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do celu w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych na 2030 r.”.

2.6. Rada Europejska zwróciła się ponadto do Komisji, aby ta „przeanalizowała najlepsze sposoby zachęcania do zrównoważonej intensyfikacji produkcji żywności przy jednoczesnej optymalizacji udziału tego sektora w łagodzeniu skutków emisji i w sekwestracji gazów cieplarnianych, w tym przez zalesianie” ⁽³⁾.

2.7. Pod koniec 2015 r., na 21. Konferencji Stron (COP21) Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC) w Paryżu, powinno zostać przyjęte globalnie wiążące porozumienie w sprawie ochrony klimatu. Musi ono zobowiązywać kraje do redukcji emisji i przyjęcia środków służących przystosowaniu się do zmiany klimatu.

2.8. Ponadto zasadniczo popierane przez EKES działania podejmowane przez nowo ukonstytuowaną Komisję Europejską w ramach programu sprawności i wydajności regulacyjnej (REFIT) oraz przeglądu obecnych polityk mogłyby być dobrą okazją, by przewyżyć sprzeczności i zapewnić spójność polityki UE w dziedzinie środowiska (wody, powietrza i gleby), rolnictwa i leśnictwa, w szczególności z myślą o sektorach rolnictwa i leśnictwa. Bardzo ważne jest także przestrzeganie zasady pomocniczości oraz spójność działań poszczególnych instytucji krajowych i władz regionalnych (spójność polityk krajowych i regionalnych).

2.9. Sytuacja, warunki i strategie w dziedzinie leśnictwa i rolnictwa są różne w poszczególnych państwach członkowskich. Wziąwszy pod uwagę te rozbieżności, trudno byłoby znaleźć jedno uniwersalne rozwiązanie. Jednak zadaniem UE powinno być promowanie i rozpowszechnianie najlepszych praktyk w zakresie leśnictwa i rolnictwa w poszczególnych państwach członkowskich, a także przyczynianie się do budowania potencjału decydentów, społeczności lokalnych, właścicieli gruntów, właściwych gałęzi przemysłu i naukowców.

3. Wpływ

3.1. W różnych regionach EU zmiana klimatu w wieloraki sposób wpływa na sektory rolnictwa i leśnictwa, co ma zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki. Chociaż nie ma pewności co do przyszłej skali tego oddziaływania, zachodzi już szereg różnych zmian, między innymi w odniesieniu do rocznej i sezonowej struktury opadów, zdarzeń ekstremalnych, dostępności zasobów wodnych, występowania szkodników i chorób oraz stanu gleby. Zmiany te mają z kolei wpływ na wielkość i jakość plonów, a także na stabilność produkcji żywności, co odbija się zarówno na sektorach rolnictwa i leśnictwa, jak i na konsumentach. Zmiany te prowadzą także do większego zagrożenia dla obszarów wiejskich, takiego jak zwiększone ryzyko powodziowe i ryzyko szkód w infrastrukturze.

⁽¹⁾ Dyrektywy 2009/28/WE, 2009/29/WE, 2009/31/WE i decyzja 406/2009/WE.

⁽²⁾ COM(2014) 15 final.

⁽³⁾ Dok. EUCO 169/14, pkt 2.14, s. 5.

3.2. Rozważając, jak uwzględnić w ramach na okres do 2030 r. emisje z rolnictwa i z LULUCF, należy zwrócić uwagę na rolę rolnictwa i leśnictwa polegającą na tworzeniu dużego rezerwuaru węgla w glebie, a także wnoszeniu wkładu w zmniejszenie zależności UE od importu energii poprzez dostarczanie bioenergii. Udział rolnictwa w całkowitych emisjach gazów cieplarnianych w UE-28 wynosi ok. 10 %, a w emisjach z sektora nieobjętego systemem handlu uprawnieniami do emisji podlegającego decyzji dotyczącej wspólnego wysiłku redukcyjnego – 18 %. Niemniej jednak należy odnotować, że od 1990 r. w sektorze rolnictwa UE udało się obniżyć emisje wyrażone w ekwiwalencie dwutlenku węgla o ok. 18 %, natomiast ogólnie w UE osiągnięto w tym samym okresie redukcję emisji o 17 %. Jednocześnie wzrosła produkcja rolna.

3.3. Cele klimatyczne oznaczają, że potrzebne są zasobooszczędne i niskoemisyjne formy rolnictwa. Wytwarzając racjonalne pod względem kosztów cele dla tego sektora, trzeba uwzględnić ekwiwalent dwutlenku węgla na wyprodukowaną jednostkę. Ponadto należy wziąć pod uwagę globalny kontekst, by uniknąć przenoszenia energochłonnej i wysokoemisyjnej produkcji do innych części świata, co może prowadzić nawet do wzrostu całkowitego poziomu emisji, obniżając jednocześnie konkurencyjność europejskich sektorów rolnictwa i leśnictwa.

3.4. Sektor rolnictwa i leśnictwa UE jest w dużym stopniu zależny od paliw kopalnych, głównie ze względu na stosowanie nawozów i wykorzystywanie paliw kopalnych w maszynach. Przyszłe polityki UE, w powiązaniu z konkretnymi programami badań i innowacji połączonymi z zachętami finansowymi dla rolników i właścicieli lasów, powinny:

- wspierać stopniowe przechodzenie na modele rolnictwa wolne od paliw kopalnych,
- koncentrować się na poprawie wydajności wszystkich systemów produkcji, oraz
- wspierać efektywniejsze wykorzystanie zasobów, w tym gruntów, wody i składników pokarmowych.

Ponadto należy promować zrównoważony model rolnictwa i leśnictwa oparty na obiegu zamkniętym w celu zwiększenia konkurencyjności tych sektorów na całym świecie.

3.5. EKES przyjmuje z zadowoleniem środki ochrony środowiska wprowadzone w ramach niedawnej reformy WPR. Podkreśla jednak różnicowanie warunków klimatycznych, rodzajów gospodarstw rolnych i innych specyficznych cech, w tym brak świadomości w państwach członkowskich UE. Podczas opracowywania przyszłych środków trzeba zapewnić elastyczność dla rolników. Procesy ochrony środowiska, produkcji rolnej i gospodarki leśnej powinny zostać tak ze sobą połączone, by w sposób zrównoważony zwiększyć zdolności produkcyjne i przyczynić się do poprawy skuteczności, wydajności i innowacyjności.

3.6. Według Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) do 2050 r. nastąpi nawet 70-procentowy wzrost światowego zapotrzebowania na żywność, w większości na wysokobiałkowe produkty zwierzęce. Sektor rolnictwa w UE skupia się na zwiększaniu efektywności wykorzystywania zasobów w gospodarstwach rolnych, obniżając tym samym ich emisje w przeliczeniu na jednostkę produkcji poprzez przyjęcie zrównoważonych praktyk. Takie praktyki muszą się charakteryzować wysokim poziomem dobrostanu zwierząt, a UE musi również naciskać, by zostało to uznane na szczeblu międzynarodowym. EKES przyznaje jednak, że nawet jeśli poczynione zostaną znaczne starania i inwestycje mające na celu ograniczenie emisji metanu z produkcji zwierzęcej, wzrost liczby zwierząt może mimo wszystko potencjalnie zwiększyć emisje netto.

3.7. Wskutek wpływu zmiany klimatu na sektor rolnictwa i leśnictwa zmienia się również tradycyjne rozmieszczenie upraw. EKES stwierdza, że potrzebne są intensywne badania naukowe i rozwój w celu opracowania najlepszych, najbardziej wydajnych, opłacalnych i zrównoważonych metod i odmian roślin, z uwzględnieniem zmiany klimatu i szczególnych warunków lokalnych i regionalnych dla rolnictwa i leśnictwa w Europie. Można to osiągnąć za pomocą tradycyjnych metod hodowli i selekcji, dając pierwszeństwo lokalnym odmianom roślin. Kluczem do efektywnego gospodarowania zasobami jest wydajność gleby i zrównoważona intensyfikacja.

4. Szanse

4.1. Zwracając należyłą uwagę na potrzebę zajęcia się zarówno obecnymi, jak i przyszłymi wyzwaniami, EKES apeluje o znalezienie inteligentnych rozwiązań problemów już powodowanych przez zmianę klimatu, ale dostrzega również, że ambitne cele polityki klimatyczno-energetycznej na okres po 2020 r. są szansą dla sektorów rolnictwa i leśnictwa UE, które mają do odegrania ważną rolę w tych ramach politycznych. EKES odnotowuje, że potrzebne są wspólne i aktywne starania społeczeństwa obywatelskiego, władz lokalnych i regionalnych, państw członkowskich i UE.

4.2. Środki, które mają zostać zastosowane w sektorach rolnictwa i leśnictwa, muszą mieć pozytywny długookresowy wpływ na emisje gazów cieplarnianych oraz pochłanianie CO₂ z perspektywy użytkowania gruntów, gdyż wiele środków redukcji emisji gazów cieplarnianych w leśnictwie może zwiększyć emisje w perspektywie krótkoterminowej, lecz mieć dużo bardziej pozytywny wpływ w perspektywie długoterminowej. Perspektywa roku 2020 i 2030 przyjęta w odniesieniu do realizacji celów to okres zbyt krótki dla systemów biologicznych.

4.3. EKES odnotowuje, że rolnictwo w Europie odgrywa kluczową rolę, w szczególności jeśli chodzi o rolnictwo rodzinne, bezpieczeństwo żywnościowe, zatrudnienie na obszarach wiejskich, włączenie społeczne oraz zrównoważony rozwój na obszarach wiejskich. Aby je chronić, decyzje dotyczące dalszego rozwoju sektora w kontekście redukcji emisji gazów cieplarnianych powinno się oceniać starannie, całościowo i z należytym uwzględnieniem kwestii krajowych.

4.4. Lasy odgrywają ważną rolę w łagodzeniu zmiany klimatu. Należy uznać ich wielofunkcyjny charakter oznaczający, że przynoszą one korzyści gospodarcze, środowiskowe i społeczne. EKES zachęca państwa członkowskie, by rozwijały krajowe strategie aktywnych działań na rzecz lasów oraz aktualizowały istniejące krajowe programy na rzecz lasów z uwzględnieniem zasad i celów strategii leśnej UE.

4.5. Obecnie dostępne zasoby leśne w Europie są w niektórych regionach większe niż potencjalne możliwości ich wykorzystania. Jednakże rośnie popyt na biomasę w UE. Należy propagować dalsze zalesianie w celu zapewnienia na szczeblu lokalnym wystarczających dostaw dla produkcji energii, dla sektorów wykorzystujących drewno oraz ogólnie dla biogospodarki. Sprzyjałoby to także wykorzystywaniu resztek i odpadów takich jak gałęzie, rzrzyny i małowartościowe drewno okrągłe. Trzeba jednak podkreślić bardziej wydajne wykorzystanie biomasy, kładąc nacisk na produkcję towarów o wysokiej wartości i zapewniając odpowiednie warunki do zastosowania tych towarów, pod koniec ich cyklu życia, w produkcji energii.

4.6. Środki na rzecz zalesiania, stosowane w odpowiednich przypadkach, mają bardzo pozytywny wpływ nie tylko na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, lecz również na zwiększenie różnorodności biologicznej i zmniejszenie niedoboru wody. Taki kierunek rozwoju należy również rozważyć w regionach z niedoborem wody jako zrównoważony sposób rozwiązania tego problemu – zarówno pod względem gospodarczym, jak i społecznym. Dodatkowe korzyści społeczne mogą przynieść lasy miejskie i drzewa rosnące poza lasami, na przykład wzdłuż autostrad.

4.7. Rozwój wytwarzanej w zrównoważony sposób biomasy powinien odbywać się w jasno określonych ramach polityki, z poszanowaniem ograniczeń produkcji i wykorzystania oraz z uwzględnieniem aspektów społecznych i różnorodności biologicznej. Potrzebne jest przywództwo UE, by zapewnić dalszą ewolucję biogospodarki w sposób, który może przynieść korzyści społeczne, gospodarcze i środowiskowe.

4.8. Lasy i produkty z drewna mogą magazynować więcej CO₂. Aktywna gospodarka leśna i większe wykorzystanie produktów z drewna mogą doprowadzić do większego pochłaniania i składowania CO₂. Dodatkowych efektów substytucyjnych można się spodziewać w przypadku, gdy produkty drewniane zastępują konwencjonalne produkty lub materiały.

4.9. EKES podkreśla, że potrzebna jest zrównoważona aktywna gospodarka leśna oparta na efektywnym wykorzystaniu zasobów lasów oraz regeneracja lasów nastawiona na wydajność i zrównoważoność. Trzeba ponadto rozważyć skuteczne, poparte naukowo, ukierunkowane środki, takie jak drenaż, ścinka mająca na celu regenerację, przerzedzanie, rozsypywanie popiołu i nawożenie zdegradowanej gleby, gdyż zwiększają one wydajność lasów i potencjał pochłaniania CO₂.

4.10. Istnieją duże połacie lasów produkcyjnych, na których dostępność ekonomiczna gruntów ogranicza wykorzystanie biomasy i dalszy wzrost potencjału pochłaniania CO₂. Potrzebne są inwestycje, by rozwinąć infrastrukturę i technologię leśną oraz udostępnić te zasoby. Można to osiągnąć przy użyciu funduszy UE wspierających cele w zakresie spójności.

4.11. W większości państw członkowskich istnieją znaczne obszary nieużytków, takich jak wcześniejsze pastwiska nienadające się do uprawy zbóż lub podobnej produkcji roślinnej, a także duże obszary gruntów uprawnych, które są wykorzystywane ekstensywnie ze względu na zły stan infrastruktury, brak inwestycji w systemy melioracyjne czy innego rodzaju ograniczenia środowiskowe. Dzięki wykorzystaniu wyników działań badawczo-innowacyjnych można przywrócić produktywność tych terenów w ramach tradycyjnego rolnictwa, upraw energetycznych czy zalesiania.

4.12. Wykorzystanie wyprodukowanej w zrównoważony sposób biomasy do produkcji energii jest ważnym kluczowym czynnikiem przyczyniającym się do realizacji celów niezależności energetycznej w ramach ogólnej polityki energetycznej UE. Będzie ono również miało bardzo pozytywny wpływ na ogólny bilans handlowy, gdyż można wykorzystać lokalną biomasę, zamiast płacić krajom trzecim za import paliw kopalnych.

4.13. EKES wzywa do dalszego wsparcia badań i innowacji w sektorze leśnictwa w celu określenia i zapewnienia zrównoważonych technik i metod gospodarki leśnej, biorąc pod uwagę wyzwania wynikające ze zmiany klimatu, różnic środowiskowych między regionami europejskimi i presji ekonomicznej na sektor, który stara się utrzymać lub zwiększyć swoją konkurencyjność.

4.14. Projekty badawcze i innowacyjne w dziedzinie bioenergii powinny przyczyniać się do tego, by cały łańcuch produkcji był racjonalny pod względem kosztów, zrównoważony i opłacalny ekonomicznie bez potrzeby sięgania w przyszłości po jakiegokolwiek europejskie lub krajowe dotacje na bioenergię. W celu zapewnienia równych szans należy stopniowo wycofać wszelkie subsydia czy inne niefinansowe wsparcie dla energii pochodzącej z paliw kopalnych.

4.15. EKES pozytywnie ocenia przyjęte przez Komisję międzysektorowe podejście do wspierania ogólnie ujętej biogospodarki i wzywa dyrekcje generalne Komisji do dalszej współpracy w celu promowania biomasy wytwarzanej w sposób zrównoważony.

4.16. EKES podkreśla, że wykorzystanie w leśnictwie i rolnictwie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) oraz istniejących programów Komisji, takich jak Galileo, przyczynia się do poprawy metod zrównoważonej produkcji surowców w UE. EKES apeluje o dalsze działania badawczo-rozwojowe w tej dziedzinie.

4.17. Komisja Europejska ma do odegrania pewną rolę w propagowaniu i wspieraniu spójnego podejścia właściwych organów państw członkowskich z myślą o skutecznym wdrażaniu programów na szczeblu krajowym.

4.18. EKES jest świadomy tego, że na finansowanie projektów dotyczących zrównoważonego rolnictwa i leśnictwa w ramach 7. programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) dostępnych było ponad 220 mln EUR. Apeluje o przyjęcie jeszcze bardziej ambitnych założeń w programie ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020”. EKES podkreśla, że ostateczne powodzenie badań będzie zależęć od skutecznego rozpowszechniania rezultatów projektów badawczych wśród użytkowników końcowych w sektorach rolnym i leśnym.

4.19. EKES podkreśla, że najbardziej zrównoważone jest wykorzystywanie biomasy lokalnie na danym obszarze. Przyznaje jednak, że obecny rynek bioenergii jest rynkiem międzynarodowym. Trzeba mieć na uwadze szczególną sytuację państw o nadmiernej podaży biomasy, gdyż produkcja biomasy powoduje emisje z LULUCF w krajach eksportujących i spadek emisji w sektorze energetycznym w krajach importujących. Ustalając unijne cele emisji z LULUCF, trzeba przewidzieć specjalne instrumenty kompensacyjne dla krajów eksportujących.

5. Aspekty społeczne

5.1. Rozwój obszarów wiejskich w Unii Europejskiej jest w dużym stopniu uzależniony od rentowności sektorów rolnictwa i leśnictwa. EKES podkreśla, że większe wykorzystanie wyprodukowanej w zrównoważony sposób biomasy i zrównoważona intensyfikacja produkcji rolniczej, a zwłaszcza hodowli, powinna mieć bardzo pozytywny bezpośredni wpływ na społeczności wiejskie ze względu na tworzenie nowych miejsc pracy i generowanie dochodów.

5.2. EKES podkreśla, że należy też lokalnie promować dalsze przetwarzanie surowej biomasy lub produktów rolnych w produkty o dużej wartości, gdyż ma to bardzo pozytywne wtórne oddziaływanie na tworzenie miejsc pracy i generowanie dochodów na obszarach wiejskich. EKES z zadowoleniem przyjmuje dotychczasowe prace Komisji w zakresie badań i innowacji mające na celu znalezienie nowych sposobów zwiększania wartości biomasy i produktów rolnych. EKES apeluje o jeszcze bardziej ambitny program inwestycyjny, który pozwoli UE wysunąć się na prowadzenie w tej dziedzinie w skali światowej.

5.3. EKES odnotowuje, że wytwarzanie energii słonecznej i wiatrowej oferuje obszarom wiejskim nowe i zrównoważone możliwości. Koszty tych systemów są coraz mniejsze, a ich sprawność w dalszym ciągu rośnie, lecz zachęcenie do takich sposobów wytwarzania energii na obszarach wiejskich wymaga zastosowania zachęt dla rolników i społeczności wiejskich. Zdecentralizowane systemy umożliwiają poszczególnym osobom i społecznościom dzielenie się kosztami i korzyściami odnawialnych źródeł energii oraz poszukiwanie możliwości lepszego dopasowania podaży i popytu.

5.4. Dodatkowe dochody pochodzące ze zrównoważonej intensyfikacji rolnictwa, dalszego przetwarzania surowców, produkcji biomasy i jej dalszego przetwarzania, a także wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych mogą być źródłem stałych dodatkowych wysokich zarobków dla rolników, właścicieli lasów i społeczności wiejskich. Będzie to również sprzyjać dalszym publicznym i prywatnym inwestycjom w infrastrukturę na obszarach wiejskich i może stać się źródłem takich inwestycji.

5.5. EKES podkreśla, że dalszy rozwój ogólnie ujmowanej biogospodarki może stworzyć możliwości znalezienia dobrej jakości zatrudnienia i w ten sposób zachęcić ludzi do pozostania na obszarach wiejskich lub do przeniesienia się na nie, tym samym rozwiązując problem ich wyludnienia, co stanowi poważne wyzwanie dla UE.

5.6. Spójność społeczna i terytorialna powinna być głównym celem wszystkich polityk UE i wszystkie środki, w tym te wynikające z ram polityki klimatyczno-energetycznej UE, powinny pomóc w jej zapewnieniu.

5.7. Bezpośrednie i pośrednie skutki zmiany klimatu wywrą prawdopodobnie głęboki negatywny wpływ na różnorodność biologiczną. Różnorodność biologiczna ma jednak do odegrania ważną rolę w przystosowaniu się do zmiany klimatu i jej łagodzeniu. EKES zwraca uwagę na znaczenie, jakie obszary naturalne i chronione parki przyrodnicze mają dla poprawy różnorodności biologicznej, i podkreśla rolę istniejących instrumentów ochrony środowiska, takich jak LIFE i „Natura 2000”. Obszary te odgrywają istotną rolę dla sektorów rolnictwa i leśnictwa i przynoszą znaczące korzyści społeczne.

5.8. EKES zauważa, że wielu właścicieli lasów w Europie nie zarządza odpowiednio swoimi lasami ze względu na brak wiedzy lub zasobów, oraz podkreśla, że współpraca mogłaby umożliwić lepsze i wydajniejsze zarządzanie takimi terenami.

5.9. Edukacja i wsparcie techniczne dla rolników i właścicieli lasów powinny być priorytetem zarówno dla UE, jak i dla instytucji krajowych. Krajowe centra wiedzy i organy doradcze powinny szeroko promować innowacje oraz zrównoważone modele rolnictwa i leśnictwa opracowane w oparciu o finansowane przez UE projekty w zakresie badań i rozwoju.

5.10. Powinny istnieć proste narzędzia wdrażania pozwalające uwzględnić emisje gazów cieplarnianych w sektorach rolnictwa i leśnictwa i opierające się na wiedzy i hipotezach naukowych. Wymogi unijnych ram polityki klimatyczno-energetycznej do 2030 r. nie powinny prowadzić do nadmiernej regulacji sektora rolnego i leśnego ani do zbędnych obciążeń nakładanych na rolników czy właścicieli lasów oraz powinny być zgodne z zasadą, że rolnicy i właściciele lasów mają swoją pracę i ograniczone zasoby na czynności administracyjne.

Bruksela, dnia 22 kwietnia 2015 r.

Henri MALOSSE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego